

Minimální preventivní program

školní rok 2011/2012

Základní údaje

Název a adresa školy	ZŠ Studentská 1427, Jirkov 431 11, okr. Chomutov
Jméno ředitele školy	Mgr. Jan Duda
Telefon ředitele školy	474 654 369
Emailová adresa školy	reditel@2zsjirkov.cz
IČO školy	00830763

Jméno a příjmení školního metodika prevence (ŠMP)	Mgr. Simona Pavlisová
Telefon na ŠMP	474 654 369, 605 018 684
Email na ŠMP	simona.pavlisova@2zsjirkov.cz

Jméno a příjmení výchovného poradce (VP)	Mgr. Zdenka Pokorná
Telefon na VP	474 654 369
Email na VP	zdenka.pokorna@2zsjirkov.cz

MPP vypracovala ŠMP	Mgr. Simona Pavlisová
---------------------	-----------------------

	datum	Podpis ředitele školy
Seznámení ředitele s MPP	4. 9. 2011	
Seznámení pedagogického sboru s MPP	7. 9. 2011	

Úvod

Minimální preventivní program je určen pro žáky a pedagogické pracovníky školy a ve svém důsledku má vést k pozitivní změně klimatu školy s minimem kázeňských problémů ve škole i mimo školu. Zasahuje výchovnou i naukovou složku vzdělání během celého školního roku, směřuje k pozitivnímu ovlivnění klimatu třídy, ke změně motivace žáků a pedagogů a změnám vyučovacích metod. Základním předpokladem k maximální účinnosti je aktivní zapojení všech žáků třídy, školní družiny a žáků navštěvující mimoškolní aktivity řízené školou a učiteli. Rodiče žáků musí být s celým programem průběžně seznamováni a mohou k němu být i přizváni.

Prevence rizikového chování u dětí a mládeže představuje aktivity ve všech oblastech prevence:

- **drogových závislostí, alkoholismu a kouření**
- **kriminality a delikvence**
- **virtuálních drog**
- **patologického hráčství**
- **záškoláctví**
- **šikanování, vandalismu a jiné formy násilného chování**
- **xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus**

Minimální preventivní program vychází z těchto materiálů:

Metodický pokyn MŠMT č. j. 14 423/99-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance

Metodický pokyn MŠMT č. j. 14514/2000-51 k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže

Metodický pokyn MŠMT č. j. 28275/2000-22 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školních zařízení

Metodický pokyn MŠMT č. j. 10194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví.

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28

Obsah

1. Základní údaje
2. Úvod
3. Obsah, použité zkratky
4. Zmapování situace ve škole
5. Zhodnocení MPP za školní rok 2010/2011
6. Cíle vyplývající z mapované situace
7. Strategie a metody dosahování cílů, formy realizace MPP
9. Program preventivních aktivit pro žáky školy
14. Seznam kroužků ve školním roce 2011/2012
15. Spolupráce s okolím školy
16. Rámcový časový harmonogram
17. Postup školy při výskytu a zneužívání návykových látek
18. Preventivní program proti šikanování
19. Cíle PP proti šikanování, Krizový plán
21. Doporučená literatura k šikanování
22. Materiály k PP ve škole

Použité zkratky

ŠMP – školní metodik prevence

VP – výchovný poradce

MPP – minimální preventivní program

ZŠ – základní škola

RCH – rizikové chování

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

DDM – dům dětí a mládeže Paraplíčko

ZUŠ – základní umělecká škola

ŠVP – školní vzdělávací program

ZŘŠ – zástupce ředitele školy

ŘŠ – ředitel školy

PP – primární prevence

Zmapování situace ve škole, pro stanovení cílů MPP

Počet žáků na 1. st.	276	Počet tříd na 1. st.	11
Počet žáků na 2. st.	190	Počet tříd na 2. st.	8
Celkem pedagogů	26		

Naše škola je jednou ze sídlištních škol v Jirkově. Motto našeho ŠVP „Slyším a zapomínám, vidím a pamatuji si, dělám a rozumím.“ vyjadřuje naši snahu o individuální přístup k žákům a o praktickou výuku v odborných předmětech. Zakládáme si na reprezentaci školy ve sportovních, hudebních, výtvarných a dalších jiných soutěžích.

Výraznou aktivitou, která na škole probíhá, je sběr starého papíru a PET víček. Za získané peníze pořizujeme odměny žákům a vybavujeme školu novými pomůckami. Jsme zařazeni do několika projektů: Třídíme ve škole, e Twinnik, Zdravé zuby apod.

Velmi nám záleží na budování pozitivního klimatu ve třídách, proto na druhém stupni probíhají pravidelné třídnické hodiny. Třídnické hodiny pomáhají navodit kladný vztah žáků ke škole a k sobě navzájem a k třídnímu učiteli. Toto pak pomáhá dětem přijít za učitelem a otevřeně s ním hovořit o problému a přijít si pro pomoc a radu.

Nabízíme různé volnočasové aktivity. Školu a její prostory zdobíme pracemi žáků. Máme k dispozici kmenové učebny, ale i odborné učebny přírodopisu, chemie a fyziky, počítačové učebny a učebny s interaktivními tabulemi a audiovizuální technikou. Škola má svou tělocvičnu a bazén, nedaleko od školy je nový sportovní areál. Spolupracujeme s různými organizacemi, které nám pomáhají řešit některé problémy u žáků ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

Problémy, které se u nás ve škole vyskytují, nejsou až tak závažné a většinou jsou včas zachyceny a vyřešeny spolu s rodiči a preventivní skupiny školy, což je vedení školy výchovný poradce a školní metodik prevence. Na území školy nebyl řešen žádný případ kouření a ani kouření marihuany a alkoholu, což ale neznamená, že naši žáci mimo školu nekouří, neexperimentují s marihuanou a nepijí alkohol. Je to způsobeno snadnou dostupností těchto látek, a proto je prevence v tomto směru složitá. S drogami jsme se na naší škole nesetkali. Doufáme, že je to důsledkem toho, že o nich otevřeně hovoříme, nezastrašujeme a nezkresluje jejich účinky. Problémy, které řešíme nejčastěji, je vandalismus na školním majetku a mezi dětmi navzájem. To řešíme tak, že žáci musí poničený majetek sami opravit, nebo se na jeho opravě podílet. Další problém je záškoláctví, většinou skryté. Agresivita mezi žáky a náznaky šikany, které jsou odhaleny včas. Velký problém je závislost žáků na PC technice a na virtuální síti facebook, kde hrozí problém s kyberšikanou a jinou formou virtuálních

nebezpečí a se zneužitím osobních údajů. O tomto problému jsou informováni rodiče na TS a žákům jsou rozdávány letáčky s informací, na co si dát pozor. Další informace získávají v rámci hodin informatiky.

O problémech, které se vyskytují, se jedná na poradách pedagogického sboru. Učitelé mohou využít pomoci školního metodika prevence či výchovného poradce. Hlavní úkol však mají třídní učitelé, pozorují klima ve svých třídách, provádějí rozhovory.

Zhodnocení MPP za školní rok 2010/2011

Ke zhodnocení MPP za uplynulý školní rok jsme použili SWOT analýzu u žáků i rodičů. Učitelé obdrželi dotazníky, jeden s výběrem odpovědí a druhý s otevřenou odpovědí. Vede se nám dobře práce na třídnických hodinách, vytváření třídního klimatu a snaha o týmovou spolupráci. Osvědčuje se stanovení třídních pravidel. Program UNPLUGGED v 6.r. a ve třídách, na prvním stupni se osvědčuje program s Dráčkem Zdraví od společnosti FILIE. Úspěšná je i spolupráce s Městskou policií Jirkov a pomáhá nám také občanské sdružení Člověk v tísni, K - centrum. Metodik prevence úspěšně dokončil kurz DVPP, pro získání kvalifikace. ŠMP se účastnil dvou seminářů v NIDM ke komunikaci a zvládnutí agresivity, v PPP Teplice hodnocení a klima tříd a školy a kurz Respektovat a být respektován.

Co se nám ale podle žáků a rodičů nedaří, je malá nabídka volnočasových aktivit, málo exkurzí, divadelních a filmových představení. Žáci a rodiče vidí jako riziko, že někteří mimo školu kouří, pijí alkohol. Rodiče popisují nárůst vulgarity agresivity. Žáci mají problém s tím, že nemohou najít některé vyučující o přestávce ve svém kabinetě a děje se tak opakovaně.

Učitelé se potýkají s tím, že někteří rodiče nespolupracují. U žáků narůstá nekázeň, což připisují tomu, že rodiče nemají tolik času. V tomto směru se na 2. st. osvědčují třídnické hodiny. V některých třídách se objevuje nárůst skrytého záškoláctví a vyhýbání se hodinám tělesné výchovy, plavání a to především dívky ve vyšších ročnících.

Na všechny nedostatky se zaměříme a v dalším hodnocení zjistíme, zda se nám povedlo je odstranit. Budeme vylepšovat a pokračovat v tom, co se nám daří.

Cíle vyplývající ze zmapování situace

1. Dlouhodobé cíle MPP

MPP je určen pro žáky, pedagogické pracovníky i veřejnost a má dlouhodobě vést k pozitivní změně klimatu školy k minimalizaci kázeňských a rizikových jevů chování ve škole i mimo ni.

Tyto cíle odpovídají školní strategii rizikových jevů chování.

MPP má předcházet těmto rizikovým jevům:

- záškoláctví
- šikana, násilí
- divácké násilí
- vandalismus
- rasismus, xenofobie
- užívání návykových látek
- onemocnění HIV/AIDS a dalšími nemocemi šířícími se krevní cestou
- poruchy příjmu potravy
- netolismus (virtuální drogy) a gambling(patologické hráčství)

2. Krátkodobé cíle MPP

A) žáci

- Posilování a tvorba zdravého třídního klimatu.
- Zdravý životní styl.
- Posilování zdravého sebevědomí a sebeúcty.
- Používat informační zdroje a bránit se zneužití.
- Bránit se stresu.

B) učitelé

- Pracovat na zdravém třídním a školním klimatu.
- Podchycení prvních náznaků rizikového chování.
- Sledování třídního kolektivu.
- Řešení projevů RCH
- Včasné podchycení – poruch příjmu potravy, domácího násilí, zneužívání, ohrožování mravní výchovy.
- Vzdělávání se.

C) rodiče

- Zapojit a přizvat rodiče do dění ve škole. Rodiče a veřejnost bude moct nahlédnout do výuky, být přítomna na vystoupení, jarmarku, sportovních akcích apod.

Strategie a metody dosahování cílů, formy realizace MPP

Práce pedagogického sboru a vedení školy

Oblast přímé práce pedagogů

Třídní učitel

- spolupracuje se školním metodikem prevence, podílí se na realizaci MPP a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě,
- tvoří společně se žáky vnitřní pravidla třídy v souladu se školním řádem a dbá na jejich dodržování,
- podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy,
- spolupracuje s ostatními členy pedagogického sboru,
- spolupracuje se zákonnými zástupci žáků třídy,
- získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí,
- stanoví přesné datum a čas svých třídnických hodin a provádí zápis z TH do připraveného formuláře, který odesílá MPP, vždy do konce kalendářního měsíce,
- vyplňuje dotazníky a závěrečná hodnocení třídy a programů, potřebných k vyhodnocení MPP a odevzdání zprávy řediteli školy a okresnímu metodikovi prevence do PPP Chomutov Mgr. Tóthové,
- na pravidelných poradách sděluje svá přání a požadavky k ŠMP,
- čte a kontroluje nástěnku na U2 a disk S složka metodik prevence,
- snaží se získávat finance ze sponzorských darů nebo psaním žádostí a projektů,
- při řešení problému s OPL a šikany postupuje přesně podle krizového plánu školy.

Ostatní vyučující a pracovníci školy

- spolupracují s třídním učitelem a školním metodikem prevence,
- podílí se na pozorování tříd a odhalování případných forem rizikového chování,
- spolupracují v metodických sdruženích,
- předávají si vzájemně informace z porad a seminářů,
- snaží se dělat zajímavou výuku a zvát rodiče ke spolupráci,
- snaží se získávat finanční prostředky (projekty, granty apod.).

Ředitel školy

- vytváří podmínky pro předcházení rozvoje rizikového chování, kontroluje a schvaluje realizaci primárních aktivit.
- řeší společně s pedagogy, výchovnou poradkyní a metodičkou prevence případné problémy.

Při řešení problémů postupujeme podle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č.j.21291/2010-28).

Plán vzdělávání pedagogických pracovníků a ŠMP v oblasti RCH

Vyučující se budou podle možností vzdělávat. Zatím není známa nabídka vhodných seminářů a tak bude tabulka doplněna v průběhu školního roku 2011/2012. Ke vzdělávání bude poskytován i nakopírovaný materiál, který ŠMP získá, nebo čtením časopisu PREVENCE.

Název vzdělávací akce	Počet hodin	Datum konání	Realizátor – organizace, odborník, školitel	Jména účastníků vzdělávací akce
Schůzka ŠMP v PPP Chomutov	3hodiny	21. 9. 2011 od 14h	Okresní metodik prevence Mgr. Tóthová	Pavlisová
Seminář na SZŠ Chomutov – nabídka peer programů	3 hodiny	22. 9. 2011 od 15.30h	SZŠ Chomutov	Pavlisová, Pokorná

Způsob spolupráce ŠMP, výchovného poradce a vedení školy – preventivní tým

Preventivní tým složený z ředitele školy, výchovného poradce a školního metodika prevence se schází pravidelně jednou za čtvrtletí. VP a ŠMP mají vedením školy přesně rozdělené úkoly. Jsou všem k dispozici v době konzultačních hodin

Spolupráce školy s rodiči

Rodiče budou třídními učiteli seznámeni s MPP a o možnosti spolupráce s ŠMP. Rodičům budou sděleny konzultační hodiny a umístění kabinetu ŠMP, také emailová adresa, kam mohou zcela anonymně napsat svou prosbu, trápění, stížnost, dotaz. Email: metodik.prevence@2zsirkov.cz.

Tyto informace budou uvedeny na webu školy a v žákovských knížkách. Rodičům bude nabídnuta účast na preventivních aktivitách rizikového chování ve výuce i mimo ni. Rodiče mohou kdykoli navštívit vyučování svého dítěte a mohou být přizváni k účasti na výletech a akcích třídy. Můžeme rodičům nabídnout přednášky a jiné aktivity, o které projeví zájem. Jednotlivé akce pro rodiče budou postupně zaneseny do tabulky. Na konci školního roku vyplní žáci i rodiče dotazník, který poslouží ke zlepšení činnosti školy a její autoevaluaci.

Název aktivity, pro rodiče	Datum konání	Realizátor, přednášející
Třídní schůzky 3krát ve školním roce	dle rozpisu ŘŠ	TU
Vyvěšování letáčků	dle potřeby	sekretářka, ŠMP

Program preventivních aktivit pro žáky školy

1. Způsob seznámení žáků se ŠMP, pomocí a MPP

Třídní učitelé na začátku školního roku seznámí žáky s metodikem prevence. Žákům bude sděleno, kde metodika prevence najdou, jaké má konzultační hodiny a s čím jim může pomoci. Pokud nebude metodik k dispozici, je tu ještě výchovný poradce, který má také své konzultační hodiny a může žákům pomoci a je potřeba žáky s tímto seznámit. Samozřejmostí však je důvěra v třídního učitele. Ve škole velmi dobře pracuje Školní senát, kde mohou jednotliví zástupci tříd sdělit své problémy a požadavky. Jejich dotazy, připomínky, přání, řeší ředitel školy ve spolupráci s pedagogickým sborem.

2. Specifická všeobecná prevence pro žáky ve výuce, která je součástí Školního vzdělávacího programu

Preventivní aktivity provádí, vždy vyučující, který má tento předmět v úvazku a přesně podle rozvrhu. Kontrola je možná u ZŘŠ v plánu učitele na školní rok 2011/2012

Ročník	Předmět	Preventivní aktivita a její zaměření
1.	PRVOUKA	<u>Osobní bezpečí</u> – žák ví jak, se jmenuje, kde bydlí, kam chodí do školy, kdo je jeho učitel, formy nebezpečného chování
	PRVOUKA	<u>Péče o zdraví a zdravá výživa</u> – hygienické návyky, životospráva, pitný režim, prevence u lékaře
	PRVOUKA	Osobní bezpečí – použití linek integrovaného záchranného systému (hasiči, první pomoc, policie a 112)
	PRVOUKA	<u>Poznávání lidí a mezilidské vztahy</u> – rozlišuje vztahy a komunikaci v rodině a ve společnosti
	PRVOUKA	<u>Okolí domova</u> – vycházky a seznámení s okolím a historií města Jirkova
	DRAMATICKÁ VÝCHOVA	<u>Rozvoj komunikačních dovedností</u>
	2.	PRVOUKA VÝTVARNA VÝCHOVA
PRVOUKA		<u>Životní prostředí</u> – třídění odpadu
PRVOUKA		<u>Člověk a jeho zdraví</u> – nemoc, úraz, první pomoc, vodné místo na hraní, hygiena, zdravé zuby, zdravá strava
PRVOUKA		<u>Lidský život</u> – dětství a péče o kojence, stáří, moje budoucnost
3.	PRVOUKA	<u>Kultura obce a okolní krajina</u> – orientace, lidové zvyky, tradice
	PRVOUKA, VÝTVARNÁ VÝCHOVA, PRACOVNÍ ČINNOSTI	<u>Ochrana přírody</u> – jedlé a jedovaté rostliny, houby, chování zvířat
	PRVOUKA, TĚLESNÁ VÝCHOVA	<u>Člověk a rodina</u> – soužití lidí, chování lidí, právo a spravedlnost, lidské tělo, zdravá výživa, osobní bezpečí
4.	PŘÍRODOVĚDA	<u>Člověk a jeho zdraví</u> – hygiena, odívání a starost o oděv, vhodné chování ke svému zdraví, zdravý životní styl, chování při setkání s neznámou osobou a která jej ohrožuje, zneužívání návykových látek
	PRACOVNÍ ČINNOSTI	<u>Stolování</u> – příprava pokrmu vyhovujícího zdravé výživě
5.	PŘÍRODOVĚDA	<u>Člověk a jeho zdraví</u> – etapy vývoje člověka, stavba lidského těla, návykové látky, partnerství a rodičovství, první pomoc
	PŘÍRODOVĚDA	<u>Lidé kolem nás</u> – situace hromadného ohrožení, osobní bezpečí, právo a spravedlnost
	PRACOVNÍ ČINNOSTI	<u>Příprava pokrmů</u> – podle pravidel zdravé výživy

Všechna témata jsou probírána ve všech předmětech v rámci mezipředmětových vztahů.

6.	OBČANSKÁ VÝCHOVA	Rodina a manželství Ochrana člověka za mimořádných situací Lidská práva a etnické a rasové odlišnosti
	VÝCHOVA KE ZDRAVÍ	Vztahy mezi lidmi Péče o zdraví Zdravý způsob života Zdravá výživa Civilizační choroby Návykové látky Krizové situace (šikana, týrání, sexuální zneužití) Krizová centra, linky důvěry Intimní hygiena a změny v dospívání
7.	PŘÍRODOPIS	Rostliny a houby používané jako návykové látky
	OBČANSKÁ VÝCHOVA	Mezilidské vztahy a komunikace Hmotné a duchovní hodnoty Ochrana obyvatel za mimořádných situací Lidská práva a svoboda
	VÝCHOVA KE ZDRAVÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA	Péče o zdraví a hygiena První pomoc Otužování, relaxace, pohyb, spánek Preventivní prohlídky – důvod Lékárnička – vybavení Zásady zdravé výživy Poruchy příjmu potravy Návykové látky a zákon Reklamní vliv Brutalita a jiné formy násilí Sexuální zneužití Bezpečnost silničního provozu Ochrana zdraví při sportu
8.	PŘÍRODOPIS	Etapy lidského života Rozmnožování, pohlavní soustava Pohlavní choroby Dospívání a změny těla a chování Člověk a zdraví – návykové látky, kouření, alkoholismus Nervová soustava – význam spánku, psychohygiena, úrazy páteře
	OBČANSKÁ VÝCHOVA	Ochrana člověka za mimořádných situací
	ICT	Bezpečnost na internetu – mluvíme o tom již od 6.r
9.	OBČANSKÁ VÝCHOVA	Právo a občan Právo a rodina Právní ochrana
	VÝCHOVA KE ZDRAVÍ	Sexualita a zákon Zneužívání Předčasná sexualita a její rizika Pohlavní choroby Hygiena při a po sexu Antikoncepce Ochrana za mimořádných situací
	ICT	Bezpečnost na internetu Ochrana osobních údajů

3. Nеспециická prevence – projektové dny, příležitostné aktivity pro žáky atd.

Název aktivity	Datum akce	Vedoucí aktivity
Mikulášská		
Přehazovaná		
Den dětí		
Vánoční jarmark - dílna		
Nocování v tělocvičně		
Školní výlety		
Divadelní představení		
Filmová představení		
Exkurze		
Sportovní soutěže		
Den Země		
Výstava		

Seznam kroužků ve školním roce 2011/2012

Název kroužku	Vedoucí kroužku	Den konání kroužku	Čas konání kroužku
Informatika	Holečková	Středa	13.30
Plavecký	Váňová	Čtvrtek	13.40
Vybíjená	Francová	Středa	14.25
Sborový zpěv	Bělochová	Pondělí	13.45
Dekoratивní činnosti	Zajíčková	Úterý	13.00
Pěvecko - instrumentální	Křelinová	Úterý Středa	12.25 11.50
Hrátky s AJ	Křelinová	Úterý	13.15
Přípravný sbor	Fricová	Pondělí	13.15
Basketbal dívky	Lisý	Pondělí	14.30
Basketbal hoši	Lisý	Středa	14.30
Plavecký	Haviarová	Úterý	15.30
Plavání	Vydrželová	Úterý	12.45

Spolupráce s okolím školy

Organizace	Kontakt, telefon, email apod.
PPP Chomutov	Paní Mgr. Kamila Tóthová, kamila.tothova@pppuk.cz
SVP Dyáda	Paní Mgr. Marcela Sakařová, svpmost@volny.cz
MP Jirkov	Pan Václav Dráb, tel: 474 665 4179
Policie ČR	Pan Václav Kotrč, tel: 474 659 494
OS Člověk v tísni	Pan Bc. Miroslav Koranda, tel: 739 320 640
K – centrum Chomutov	Slečna Bc. Petra Klímová kcchomutov@os-svetlo.net
Psycholog, psychiatr	MUDr. Vadlejchová tel: 607 707 320 Ambulance na Písečné 5285
Klinický psycholog	Božena Štenclová tel: 474 447 305 Poliklinika Chomutov

Rámcový časový harmonogram plánovaných aktivit ve školním roce 2011/2012

Aktivita	Termín, třída	Realizátor
Výjezdní pobyt, pro žáky 6.B „Pojďme se poznat“ hrazeno z projektu KÚ Ústeckého kraje	4. 9. a 6. 9. 2011 Chata Bernava Zákoutí u Blatna	ŠMP Pavlisová a TU 6.B Hennlichová
Osobní bezpečí – interaktivní beseda	Září, říjen 1. tř.	MP Jirkov Dráb
Prevence a znalost o drogách – interaktivní beseda	Listopad, prosinec 6. tř.	MP Jirkov Dráb
Právní povědomí – interaktivní beseda	Leden, únor 9. tř.	MP Jirkov Dráb
Program UNPLUGGED – lekce zaměřené na RCH	Celý školní rok 6. tř. vždy bude v plánu na daný měsíc	ŠMP Pavlisová
Program FILIA Dráček zdraví – pohádky s tématem RCH, žáci dávají pohádce správný konec, malují omalovánky	Celý školní rok 1. – 5. tř. vždy bude přesně v plánu na daný měsíc	ŠMP Pavlisová
Cigaretka Retka - lekce ke kouření	Celý školní rok 4. a 5. tř. vždy bude přesně v plánu na daný měsíc	ŠMP Pavlisová
Učitelé ve svých hodinách podle tématu využívají PC s programem Záchraný kruh bezpečí s webovou podporou	Vyučující, který použije, zapíše ŠMP a ten zapíše do přehledu	Všichni vyučující

Postup školy při výskytu a použití návykových látek

Selhala-li preventivní opatření školy a v případě podezření, že žák zneužívá návykové látky, škola (výchovný poradce, třídní učitel, metodik prevence, ředitel školy):

1. Provede diskrétní šetření, pohovor s dítětem.
2. Při potvrzeném důvodném podezření kontaktuje rodiče, eventuálně zákonné zástupce žáka a doporučí jim využití pomoci kontaktního centra, odborníků z PPP nebo zdravotnických zařízení.
3. V případě negativní reakce rodičů na sdělenou skutečnost a v případě, že rodiče nezařídí pro žáka další péči, požádá škola o pomoc Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu v Jirkově v souvislosti s možností zanedbání péče ze strany rodičů. Současně o tomto kroku uvědomí rodiče (zákon. zástupce).
4. V případě akutního ohrožení zdraví po požití drogy (včetně alkoholu), škola kontaktuje rodiče okamžitě, popřípadě zajistí žákovi lékařskou péči a současně o tomto kroku uvědomí rodiče, Odbor soc. věcí a zdravotnictví MÚ Jirkov, nebo OSPOD Magistrát Chomutov.
5. V případě dealerství nebo podezření na porušení § 217 trestního zákona (ohrožení mravní výchovy dítěte) nebo zanedbání povinné péče oznámí věc policii a všech provedených krocích je veden zápis !!!
6. Po poradě s vedením školy zváží, jak informovat členy sboru a jak ostatní žáky a rodiče, aby se předešlo problémům.

Žádná omamně psychotropní látka (OPL) nesmí být uchovávána v trezoru školy, ani na jiném místě!!! Proto, v případě jejího nalezení či zabavení, bude **neprodleně kontaktována Policie ČR a proveden zápis o události.**

Všem pracovníkům školy je opakovaně připomínána ohlašovací povinnost každého občana.

Preventivní program proti šikanování

Zpracován podle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28 a Metodického pokynu MŠMT

č. j. 28275/2000-22 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školních zařízení

Úvod

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje základní výchovné a vzdělávací cíle školy. V místech jejího výskytu dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti a efektivní výuku. Na rozdíl od jiných druhů násilí je šikana zvláště zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u jejích obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu.

Vzhledem k tomu, že šikana se v zárodečných fázích vyskytuje v téměř každé škole, je potřeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost. Důraz je nutné zaměřit na vytváření dobrých vztahů uvnitř třídních kolektivů, zabývat se vztahy v třídních kolektivech ještě před vznikem šikanování.

Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky, sociální sítě apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Projevy šikanování

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

- Verbální šikana, přímá a nepřímá - psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií).
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Cíl preventivního programu proti šikanování

Základem prevence šikanování a násilí na školách je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky (a mezi žáky a učiteli).

Z tohoto důvodu budeme: usilovat o vytváření bezpečného prostředí

- podporovat solidaritu a toleranci,
- podporovat vědomí sounáležitosti,
- posilovat a vytvářet podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy,
- uplatňovat spolupráci mezi dětmi a rozvíjet jejich vzájemný respekt,
- rozvíjet jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Pedagogičtí pracovníci budou zajišťovat nad žáky dozor, zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách mezi vyučovacími hodinami, mezi dopoledním a odpoledním vyučováním. Především v prostorách, kde by k šikanování mohlo docházet.

Žáci budou seznámeni s negativními důsledky šikanování, a to jak pro jeho oběti a pachatele, tak i pro celý třídní (školní) kolektiv.

Pedagogičtí pracovníci budou vést žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka. Budou pomáhat rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.

Prevence šikany bude probíhat v rámci celého výchovně vzdělávacího procesu i formou specifických primárních činností, které jsou uvedeny v Minimálním preventivním programu.

Krizový plán

Postupy řešení šikanování

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

Metody vyšetřování šikanování:

A. Pro vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou) budeme používat tuto strategii:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi;
2. Nalezení vhodných svědků;
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů);
4. Zajištění ochrany obětem;
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

B. Při pokročilé šikaně (s neobvyklou formou - výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování) budeme používat následující postup:

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti;
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování;
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi;
4. Pokračující pomoc a podpora oběti;
5. Nahlášení policii;
6. Vlastní vyšetřování.

C. Budeme spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.

D. V případě negativních dopadů šikanování na oběť jí zprostředkujeme péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků - klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

E. Dále budeme pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). V případě potřeby mu zprostředkujeme péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků - klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

F. Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).

Výchovná opatření

Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele, snížení známky z chování. V mimořádných případech se užijí další opatření:

Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu.

Ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Spolupráce s rodiči

Při nápravě šikanování budou spolupracovat pedagogičtí pracovníci, vedení školy, školní metodik prevence, výchovný poradce, rodina oběti, rodina agresora. Při jednání s rodiči budeme dbát na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací.

Třídní učitelé budou na třídních schůzkách informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování a seznámí je se školní metodičkou prevence a výchovnou poradkyní.

Doporučená literatura z oblasti školního šikanování

Kolář, M. (2001, 2005). Bolest šikanování. Praha: Portál.

Kolář, M. (1997, 2000). Skrytý svět šikanování ve školách. Praha: Portál.

Kolář, M. (2005). Školní násilí a šikanování. Ostrava: CIT, Ostravská univerzita.

Kolář, M. (Ed.) (2004). Školní šikanování. Sborník z první celostátní konference konané v Olomouci na PF UP 30.3.

Kolář, M. (2003). Specifický program proti šikanování a násilí ve školách a školských zařízeních. Praha: MŠMT ČR.

Parry, J., Carrington, G. (1997). Čelíme šikanování: sborník metod. Praha, IPPP.

Řičan, P. (1995). Agresivita a šikana mezi dětmi: jak dát dětem ve škole pocit bezpečí. Praha: Portál.

Časopisy

Kolář, M. (2007). Český školský program proti šikanování. Perspektivy. In: Sociální prevence. Bratislava: Národné osvetové centrum.

Kolář, M. (2007). Český školní program proti šikanování. Právo a rodina č.3/2007

Kolář, M. (2006). Jak na šikanu? Psychologie dnes 2 (12), 16-18

Kolář, M. (2005). Devět kroků při řešení počáteční šikany aneb pedagogická chirurgie. Prevence 7 (2), 3-7.

Kolář, M. (1998). Soudce Lynch na českých školách? Vyšetřování a léčba specifických typů šikan; in Sborník „Prevence šikanování ve školách“, Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, Praha.

Materiály k primární prevenci ve škole

- na PC ve výukových programech v sekci prevence programy Kruh bezpečí,
- videokazety s tématem k drogám – Oči hadů 1 -3, řekni drogám NE,
- každý měsíc nový časopis PREVENCE,
- knihy pedagogické a psychologické v učitelské knihovně.